

9. 2. 37 (même edit.)
ITRON VARIA AR VUR,
PEDIT EVIDOMP.

RECIT CURIUS

*Eus ar pez so bet éruet e Montroulez var sujet
ar Relijion, adalec ar bloa 72, goude Gui-
nivelez hor Zalver, betec fin 1820.*

Var ton CHRIST BRAS AR VUR.

GUERC'HEZ glorius Vari, Patronez Montroulez,
C'houi a voe en peb amzer hor guir Advocadez,
Deurvezit, mar plich ganeoc'h, cundui va fluen,
Ma rin amàn ur Recit d'am breudeur Christenien.

Anez ho proteccion, ô Güerc'hez adorabl!
Daouest d'am ol bolonte, bigen ne ven capabl
Da zonet da gomposi d'am brois ur Recit
Peini a vez cavet beza dign a verit.

Mes, crén demeus ho sicour, e zàn da zisclêrya
Traou hac a interesso Christenien ar vro-mâ.
Mont a ràn d'o merqa deoc'h amàn var ar paper;
Selaouit ol, me ho ped : antren' ràn en matier.

Bremàn eta, Bretonet, vit rêy deoc'h da entent,
E zeus just seitec cant vloas hac eiz ha daou-uguent
E tiambarqas amàn, evit hor boneur-ni,
Drennalus, qenta Disqib Joseph d'Arimathi.

Qerqent e convertissas an ol Vontroulezis,
Hac er penn eus ar C'hoc'hi e constru un Ilis;
Peini voe dediet d'an Otrou Sant Jacques :
Ar guenta Ilis Christen eus a guær Montroulez.

En traon eus ar ru Feunteun e sao ur golonen,
Var beg pini e laqas neuze Croas al Letern,
Hac eus an troad e plaças guir bortret Mam Doue,
Elec'h ma talc'hët goulou hac en nos hac en de.

Aben nao bloas ha tiégont goude maro Jesus
E voamp-ni ta Christenies, dre zoignou Drennalus;
Se a voe abeurs Doue ur bredileccion
Da vera bet qerqent-se ar guir Relijion.

Ar Feiz o veza cresqet er guët a Vontroulez,
E teujot da vatissa hon Ilisou Pares,
Couentchou ha Chapelou. dre zël ar Vourc'hizien,
Voa devot bras d'ar Verc'hez, ha scüer d'ar Gristenien.

Er bloavez unec-cant-dec, voe da guenta fondet
Bars en Ilis Sant Vaze Breuriez an Drindet.
Sant Martin, Sant Malani, Sant Jacques, Sant Vaze
A voa peder Prioldi a Venac'h d'ar c'houlz-se.

Hac er bloavez daouzec cant eiz ha trégont voe grët
Couent caer Sant Dominiq, ha qerqent dediet.
Eno voa Pales an Duc, e verjer, e jardin;
O rêy ol a ras d'ober un Templ d'hor Mestr divin.

Gant plijadur, Bretonet, e clêfot, m'en assur,
Peur e voe fondet Ilis Itron Vari' ar Vur:
Er bloa daouzec cant pemzec ha pêvar-uguent voe
Comancet Ilis Mari, Mam d'an Otrou-Doue.

Deiz Goüel Mari Anter-Eost voe fondet ar Chapel,
Er plaç choazet gant an Duc, en traon eus ar C'hastel;
Laqat a ras eiz Bêleg vit ober an Ofiç,
Ar pez a gargas a joa an ol Vontroulezis.

Ar Goüel-ma voe digoret dre ur Procession,
E pini voa ur foul vras, leun a zevociou:
Er penn aroc voa an Duc Yan daouvet a hano,
Bêleyen ha Bourc'hizien, hac ol Noblang ar vro.

Ar Provincial a Franç voa an eil assistant,
Escop Dol, Escop Naonet a voa ive presant,

Guillou eus ar Roc'h-Tanguy, Escop eus a Roazon,
Ha Guillou a Kerzozon. Escop eus a Leon.

Unec vloas ha tri-uguent goude ar Gouiel caer-mâ,
Deiz Anter-Eost voe placet neuze ar men qenta
Eus ar Porchet manifiq demeus Ilis ar Vur:
Qementse so affirmet deomp ol dre scridou sur.

Demeus Ilis Sant Vaze voe neuze transferet
Da Ilis Vari ar Vur Breuriez an Drindet,
Elec'h ma zeo bet heuillet gant guir devocion,
Betec ma voe comancet ar Revolution.

Er bloa pêvarzec cant eiz ha tri-uguent e voe
Dediet Ilis ar Vur d'an Itron Varia:
Ar vrasa solemnite a voe neuze eno;
Tud a voa en em gavet a bêvar c'horn ar vro.

Ur bloas ha trêgont goude e voe fondet enni
Breuriez ar Chandelour, en honor da Vari,
Dre ur Bul demeus ar Pab Alexand c'houec'h hanvet;
Guillou Guicaznou'r Provost, en doa he goulennet.

Dec vloas goude, a neve e rejot construi,
Divar goust tud ar baros, Ilis Sant Malani;
An Tour a voe construet ive neuze ractal,
Ha Chapel Santez Barba en qichen an nor dâl.

Yan Calloet, a Lannidi, Escop a Landreguer,
A zedias Sant Vaze qazi'r memes amzer,
Hac a fondas diou Zervich evit ar re varo,
Ar pez a gresqas ferveur Christenien vad ar vro.

Ebars er bloavez pemzec cant eiz ha daou-uguent.
En dec eus a vis Gouere, dre c'brag Roue ar Zent,
Voe batisset an Tour caer a Ilis Sant Vaze,
Pini hon eus ar boneur d'admira c'hoas hirie.

Er bloa c'houezec cant unec neuze e voe pose
Ar men qenta fondamant eus ar Gabucinet.
Ur gurun an horrupla, seiz vloas just goude se
A ziscar beg Tour ar Vur: an ol a spourone.

Unec vloas goude'n dra-mâ, Couent caer Sant Frances
 A voe neuze construit, tostic da Montroulez;
 Hac abars daou vloas goude, Orou Escop Treguer
 A ras ur Brocession partout en dro da guær.

Demeus a Ilis ar Vur e toug ar Sacramant,
 Gant calz a zolemnite hac u galon fervant,
 Betec Ilis ar Feunteun, elec'h m'oe instalet
 Goude an Ofiç divin, ar C'harmilitezet.

En c'hozec cant eiz varnuguent Processionou qær
 Deiz Sul ar C'hasimodo n'em rentas er C'halver,
 Evit biniga Croas ar Venedictinezet,
 En penn eus ar ru Blouyan en pelec'h voa plantet.

En Montroulez e zeus c'hoas bet, mes pel goude-se,
 Gouëliou caer, Missionou, dre ar c'haç a Zoue.
 An dud coz a Montroulez n'o deus qet sur ancouët
 Sant Fidel ha Sant Loranç eus ar Gabucinet.

Nao bloas ha daou uguent so voe Sant Martin dêvet.
 Gant an tân eus an êvou voa varnezi coezet;
 Ur bloa varnuguent goude voe grêt unan neve,
 A zo ur pez ar c'haera a veler er c'hontre.

Qent ar Revolution e velet er guær-mâ
 Chapelou ha Couentchou, Ilisou ar c'haera,
 Pere a vije carguet bepret a dud fidel,
 Da zervichout da exempl d'an ol en Breiz-Izel.

Trivac'h Ilis ha Chapel voa en dalc'h Montroulez:
 Ilis ar Vur viniguet voa evel ar Vestrez;
 Sant Vaze, Santez Mac'harit, Ilis Sant Dominiq,
 Hac en traon voa'r Chapel gôs a Zantez Veroniq.

Ar Gouent, Santes Martha, ar C'harmilitezet,
 Ar Vadalen, Sant Nicolas, hac ar Gabucinet,
 Ar C'halver, Sant Malani, Sant Frances, Sant Martin,
 Iron Vari a Vertu, Chapel Sant Augustin.

En Hospital voa ive ur Chapel ar gaera,
 Hac etal Sant Malani hini Santez Barba.

Ah! nac a Blaçon Zantel a voa en amzerse,
Elec'h ma tentet bemde homajou da Zoue!

Placen Ilis Sant Jacques a voa guechal ornet
Eus ur Groas men ar gaera a oufjet da velet,
Sant Jacques ha Sant Christoph, peziou voa hep o far;
Mes brizillonet int bet eno var an douar.

Ebars ruyou Montroulez ne réjet qet ur pas
Hep eus hon Reljion guelet meiqou al c'hoas:
Perzier qær, calz a dies a Zent voa decoret;
Mes, evel an Ilizou, ol int bet distrajt.

Bars er bloa seitec cant seiz, an ugent a Voere,
E varvas Frances Jagu. Person a Zant Vaze,
Leshanvet ar Viqel Zant dre bêvar c'horn ar vro:
Pedomp-én a vour galon, Doue hor zicouro.

E blijadur voa bepret ober vad d'ar beorien,
Hac eus a greis e galon instru ar Gristeaien.
E vertuz, e veritou, hac e vuez santel
A ra ma zeo veneret dre ol en Breiz-Izel.

E penn Bêred Sant Vaze, a harp eus ar Garnel,
A ziouc'h e vez voe savet d'e honor ur Chapel;
Eno an ol' admire portret ar Viqel Zant,
Qer joais, ma lavarjet e vije o parlant.

Nac a vugale yaouanq zo bet dezàn goestlet,
Evit goulen e zicour ebars en o c'blévet!
Guelet a reomp bemdez graguez o vont gante
Da accomplissa vœuyou grêt d'an den zantel-sc.

Calz a dud zo o report ma vo canoniset;
Ni, Montroulezis, hon eus atao ze dezret.
Pedomp Doue a galon ma velimp an dra-se,
Hac ive plaç e Imach en Ilis Sant Vaze.

E Santez Mac'harit voa ur Gongregacion,
Peini a inspire calz a zevocion.
Castel ha Landivisiau, devotoc'h eguët ni,
O devez renouyelet pepini e hini.

Pelec'h medi an amzer en pini e velet,
 Achapet eus an tempest, hac er porz êruet,
 Ar Vartolodet Christen o tont d'accomplissa
 Vœuyou da Ilis ar Vur, en ur stad an trista!

Eus o lestr e partient, hep habit na besten,
 Hep toq na louer na boutou, en o dorn ur cietjen,
 En ur gana assambles *Ave, maris stella,*
 Ar pez certen a laqe ar galon da ranna.

Rentet en traon'r pasiniou demeus an Templ divin
 En em stringent d'an douar var benneu o daoulin:
 Pardon! pardon! emezo, pardon! ô Mam Doue
 Penevert ho madelez ne voamp qet en bue.

Neuze' pignent d'an Ilis, leun eus a drugarez
 Elec'h ma vije canet dê Ofern ar Verc'hez.
 Pebes ferveur o devoa! pebes devocion!
 Ah! pebes triumph ive vit ar Relijion!

Ret eo din despeigni deoc'h bremâ ar Verc'hez-mâ
 Rac calz ac'hanoc'h biscoas na velas ur seurt tra:
 Sellit-hi peguer tener, peguer carantezus
 E teu da rêy da zena d'he Mabiq qez Jesus!

Peguen admirabl e zeo he guelel digoret!
 En he c'hreis e contempler tri Ferson an Drindet,
 Hac en he diou gostezen e veler gant eston
 Peinturajou ar c'haera eus ar Relijion.

Nebeut Touriou a velet, me a el en assur,
 Da veza comparajet demeus Tour caer ar Vur,
 Nac Ilis a inspire muy a zevocion
 Eguet sur ma rê hini hor Mam hac hon Itron.

Troubli a ra va speret, ranna ra ya c'halon,
 O compren en horreurion grêt d'ar Relijion;
 Darn vras eus hon Ilizou a so bet distrujet,
 Ha ne chom ganeomp bremân cazi hini ebet.

Ebars en amzer horrubl ar Revolucion
 Ne velemp en dro deomp-ni nemet destruccion

Mes an dra ar c'hruella voe gulet, a dra sur,
Dont da zistruch, dre arrach, Ilis santel ar Vur.

Hor Batronez voe neuze chassee eus he zi,
Casset da Zant-Dominiq, hac ar C'hrist-Bras ganti;
Ha goude e voent placet en Ilis Sant Vaze;
Mes cetu int hep Oter hac hep Templ adare.

Pa voe dic'bradet ar Vur er Revolution,
Voe grêt anezi un Templ, hanvet Templ ar Rêzon.
Mes rên an Douees-mâ ne badas qet guel pel;
Ne ras nemet passeal, vel ma ra an avel.

An Ilis a voe neuze souden eta guerzet,
Ha qerqent e voe ive en antier discaret;
An Tour a chomas neuze izolet goude-se,
Hep souten en nep coste evit he surete.

O Doue! pebes maleur a êruas goude!
Fremissa ra va c'halon pa zonzàn c'hoas en se...
Va goad a deu da sclassa, va daelou da redet,
Va fluen a grên em dorn, va speret zo troublet.

An eiz varnuguent a Veurz, un devez a voener,
Bars er bloa mil eiz cant c'houec'h, ol habitantet qer
Occupet vel ordinal demeus o afferou,
Ne zonzent qet marteze ebars en maleuriou.

Goude lein, vardro un heur, Tour ar Vur a fraillas,
Ha gant un drous horrerus prest ractal a goeas;
An ol dud eus ar c'hartier voa qement spouronet,
Ne vouient qet pelec'h chom, nac en pelec'h monet.

Ar Mêr hac ar Sou-Prefet qerqent a êruas,
Ha calz demeus a guêris ive en em rentas;
An ol voa leun a galon evit douguen sicour
D'an dud a voa enêret eno dindan an Tour.

Ar Zacrist voe ar c'henta a deujot da gavet;
Beo e voa, dre c'braç Doue; mes, alas! goal vlesset.
Pemp den al a voe lazet, hac ur buguel nao bloas
Voe cayet dindan un dol, mes hemân a vey c'hoas...

Dindan plac an Oter-Vras demeure an Ilis-mâ
 E veler c'hoas religou ven ur stad an trista
 Pedomp ma vint deposet gant respet er Gamel
 Da c'hortoz beza galvet d'ar Varn Universel.

An dri eus a vis Even eus bet daou vloas e voe
 Gouïel Canonisacion Santez Angel ive
 Ebais er Gouent-neve, elec'h ma voe placet,
 Evel guir Fondatorez d'an Ursulineset.

Sant Vaze, dre he c'hozni, so nevez condaonet
 Da veza ractal serret, ha souden reparet;
 Rac-se ta, oll guenvroïis, en em glêvomp bremâ
 Evit gallout, hep dale, dont d'he adbatissa.

En defot eus an Ilis, vez bemdez digoret
 Porchet Ilis Sant Vaze, hac eno recevet
 Offrançou ar Gristenien, evit sicour ober
 Un Ilis neve eno evit Paros da Guær.

Demp, dreist ol, Montroulezis, demp-ni eo da guenta
 Da zont da rêy an exempl da ol dud ar vro-mâ;
 Rac-se greomp hor possubl ha bezomp jenerus
 Evit sevel hep dale un Ilis da Jesus.

Cetu aze, Bretonet, ar pezh so êruet
 Er guær eus a Vontroulez, en amzer dremenet.
 Contant ven eus va Recit, mac'h alfe dont aben
 Da ogmanti ar ferveur etouez ar Gristenien.

Pedomp Doue da asten d'hor Pastor ur vue
 Quer precius d'e zénved, ha d'an ol er c'hontre;
 Pedomp-én da gonservi demp-ni, Montroulezis,
 Ur Person a so quer dign da c'houarn hon Ilis.

F I N.